

AZ RMDSZ SZÓRVÁNY CSELEKVÉSI TERVE 2025-2029

Együtt a szórványért!

Együtt a szórványért! Az RMDSZ szórvány cselekvési terve 2025 – 2029

I. KULTÚRA ÉS TÁRSADALOMSZERVEZÉS

1. MAGYAR NAPOK

Az elmúlt évek tapasztalata bizonyítja, hogy a magyar napok rendezvénysorozat egyértelműen erősíti a szórványban élő magyarok összetartozását, emellett a magyar kultúra és hagyományok ápolásának fontosságát hangsúlyozza. Az eseménysorozat a szórványban élők számára olyan közösségi programot jelent, amelyet sajátjuknak érznek, ezért a rendezvénysorozatot ki kell terjesztenünk azokra a közösségekre is, ahol bár van rá igény, még nem szerveztek hasonló eseményt.

Teendők:

- feltérképezzük azokat a településeket, ahol a helyi közösség igényt tart ezekre a rendezvényekre, a legkisebb, akár 50 fős közösségeket is meg kell keresnünk;
- a házigazda szerepét vállaló településeken segítjük a szervezést, a közösségi együttműködést;
- a magyar napokat szervező civilszervezetek számára pályázatíró képzéseket tartunk;
- támogatjuk a rendezvények, megyék, területek, stratégiák szerinti hálózatba szervezését, a jó tapasztalatok megosztása és közös programok szervezése érdekében. Ennek értelmében támogatjuk az Erdély Magyar Fesztivál Szövetség hiánypótló tevékenységét;
- szorgalmazzuk az időpontok összehangolását, hogy legalább a nagyobb városok magyar napjait ne szervezzék azonos időpontban;
- tematikus kiállítások összeállítását támogatjuk az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége, illetve a Communitas Alapítvány által, amelyeket fel lehet ajánlani az egyes rendezvényekre;
- szorgalmazzuk az RMDSZ-sátor és Communitas-sátor megszervezését minden magyar nap keretén belül, beszélgetésekkel, találkozókkal, meghívott előadókkal.

2. NOVEMBER 15. – A MAGYAR SZÓRVÁNY NAPJA

Erdélyben az RMDSZ 10. Kongresszusának döntése értelmében 2011 óta, a Kárpát-medencében pedig, javaslatunkra, 2013-tól ünnepeljük a Magyar Szórvány Napját, november 15-ét. A Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumának (KMKF) javaslatára 2015-ben a magyar Országgyűlés Bethlen Gábor fejedelem születésének napját a Magyar Szórvány Napjává nyilvánította. Ez az a nap, amikor a magyar nemzetközösség jobban odafigyel a szórványmagyarságra - rendezvények, hírműsorok, előadások, konferenciák, közösségépítő programok révén.

Teendők:

- az Ügyvezető Elnökség egy megyei RMDSZ szervezettel közösen évente megszervezi a Magyar Szórvány Napja központi rendezvényeit, a kiválasztott helyszín és közösség jellegzetességeinek megfelelő kulturális, hagyományőrző, oktatási, ifjúsági tartalommal;
- az Ügyvezető Elnökség évente pályázatot hirdet a szórványban működő megyei RMDSZ szervezetek számára annak érdekében, hogy a Magyar Szórvány Napja alkalmából Erdély-szerte rendezvények, konferenciák, közösségépítő programok a figyelem középpontjába helyezik a szórványban élő közösségek létét, sajátosságait és célkitűzéseit;
- az Összetartozunk székely–szórvány partnerség az RMDSZ szórvány cselekvési tervének fontos eleme, melyre a Magyar Szórvány Napján is kiemelten figyelünk, közös programok, rendezvények keretében.

3. ÖRÖKSÉGÜNK ÓREI – FOGADJ ÖRÖKBE EGY MŰEMLÉKET PROGRAM

A Fogadj örökbe egy műemléket program révén a magyar közösséget sikerült oly módon megszólítani és összefogni, hogy mára az erdélyi megyék nagy többségében számos magyar vonatkozású műemléket fogadtak örökbe.

Az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége, európai parlamenti képviselője és a részt vevő tanintézmények által lebonyolított program a magyar kulturális örökség megőrzésének fontosságát kívánja tudatosítani a diákok és tanárok körében. A magyarság-szigetekké és a közösségi összefogás helyszíneivé váló műemlékek magyarságtudatunk megerősítését is szolgálják.

Az Örökségünk Órei - Fogadj örökbe egy műemléket program sikerét és szakmai kiválóságát bizonyítja, hogy a tanügyminisztérium felvette a programot a hivatalos országos versenynaptárba, mint Románia első épített örökségvédelmi versenye, valamint az is, hogy az Európai Bizottság az EU szinten elismert jó gyakorlatnak ismerte el.

Teendők:

- bővítjük a programot további megyei szervezetek, iskolák és partnerek bevonásával, a nagyvárosi szórványban, a Székelyföldön és Partiumban is;
- évente táborot szervezünk a projektben részt vevő nyertes csapatoknak, amely kiváló alkalom arra, hogy a diákok megismerjék egymást, és arra is, hogy a szórvány és az interetnikus környezet, illetve a szórvány és a tömb kapcsolata erősödjön;
- továbbra is együttműködünk a program területi/megyei programfelelőseivel, segítjük őket a szervezésben és a lebonyolításban;
- folyamatosan frissítjük az örökbefogadáshoz szükséges, iskoláknak és tanároknak szánt előkészítő anyagot;
- az Örökségünk Órei erdélyi hálózatán keresztül megteremtjük a jó példák megosztásának lehetőségét Erdély-szerte;
- népszerűsítő honlapot hozunk létre az örökbefogadott műemlékekről, mely a beküldött pályamunkákat, ötleteket is bemutatja. Ezek „mintájául” is szolgálnának az újabb pályamunkáknak, ami évről-évre jobb minőséget eredményezne.

4. TÁNCHÁZ, NÉPTÁNCOKTATÁS A SZÓRVÁNYBAN

Közösségépítő, identitásmegőrző tevékenységeink között kiemelt szerepe van a néptáncnak.

Teendők:

- a szórványmegyék javaslatára, a Romániai Magyar Néptánc Egyesülettel partnerségben megszervezzük a gyermekek és fiatalok néptáncoktatását és a táncházak közösségi helyszínekként való kialakítását azokon a szórványtelepüléseken, amelyeken van erre helyi képesség, és amelyekről jeleztek ilyen- fajta igényt;
- állandó támogatási keretet kell biztosítanunk a néptánc csoportok működtetésére, a népviselet, népzene, népi gyermekjátékok minél szélesebb körű népszerűsítésére;
- szoros partneri kapcsolatot kell kialakítani az Erdélyi Hagyományok házával;
- a Petőfi Sándor program ösztöndíjasai egyre nagyobb szerepet játszanak a közösségépítő és identitásmegőrző közösségi tevékenységekben, így a néptáncoktatók körében is érdemes népszerűsíteni a programot.

5. TÁJHÁZAK, EMLÉKHÁZAK, HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁSOK HÁLÓZATA

A tájházak, emlékházak, helytörténeti kiállítások fontos szerepet töltenek be nemzeti identitásunk megőrzésében és átörökítésében. Ezek hálózatba szervezése, bevonásuk a turisztikai útvonalakba meghatározó tevékenység cselekvési tervünkben.

Teendők:

- az RMDSZ területi szervezeteinek és a civilszervezetek bevonásával folyamatosan frissítjük az erdélyi magyar tájházakat, emlékházakat, helytörténeti kiállításokat összesítő adatbázist;
- folytatjuk a helyi jelentőségű kiállítások, gyűjtemények feltérképezését;
- szorgalmazzuk és támogatjuk az Erdélyi Magyar Tájházak, Emlékházak és Helytörténeti Kiállítások Szövetségének létrehozását;
- képzéseket, tanácskozásokat szervezünk a romániai és a magyarországi Tájházak Szövetségével, a tapasztalatok megosztása érdekében;
- tanácsadással és képzésekkel kiegészített folyamatos tájékoztatást nyújtunk az aktuális pályázati lehetőségekről;
- szorgalmazzuk legjelentősebb nemzeti emlékhelyeink, szükség esetén szélesebb körű összefogással való megmentését és fenntartását;
- a Kriza János Néprajzi Társasággal együttműködve elősegítjük azon néprajzi gyűjtemények hálózatának kialakítását, amely reprezentatívnak tekinthető egy adott tájegységre, illetve turisztikai szempontból előnyös helyen van, megfelelő infrastruktúrával rendelkezik és megvalósítható a fenntartása;
- kiemelten támogatjuk a régiók legjelentősebb emlékházait, a szakmai szervezetek (köztük a BBTE Magyar Irodalomtudományi Intézete) javaslatai alapján, annak érdekében, hogy minél szélesebb körben ismertté váljanak;
- támogatjuk olyan turistaútvonalak kiépítését, amelyek érintik a helyi jelentőségű gyűjteményeket, tájházakat, kiállításokat, illetve ezek népszerűsítését az erdélyi és a magyarországi középiskolai kiránduló csoportok körében;

- a Communitas Alapítvánnyal partnerségben segítjük a falumonográfiák összeállítását olyan településeken is, ahol saját forrásokból ez nem kivitelezhető.

6. MAGYAR HÁZAK

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) együttműködésével folytatjuk törekvéseinket olyan partnerségek kialakításának irányában, amelyek során a magyar házak bővítik a fiataloknak és a középnemzedéknek szánt programkínálatot.

Teendők:

- a hálózatban működtethető programok jegyzékének összeállítása;
- szoros együttműködés kialakítása a székelyföldi önkormányzatokkal, kulturális és közművelődési intézményekkel, szervezetekkel a programok megvalósítása érdekében;
- szorgalmazzuk a magyar házakban kialakított szálláslehetőségek bővítését, ami hozzájárul a programok sikeres lebonyolításához, valamint a környék turisztikai vonzerejének növeléséhez.

7. ÖSSZETARTOZUNK SZÉKELY–SZÓRVÁNY PARTNERSÉG

Az Összetartozunk székely–szórvány partnerség kialakítása a közösségi szolidaritás kinyilvánítását jelentette, a Székelyföldön élő közösségek szórványra való odafigyelését, támogató jelenlétét és együttműködését. A kialakított hálózatok nem csupán székely és szórvány közösségeket kapcsoltak össze, hanem élettel töltötték meg a szórványbeliek egymással kialakított kapcsolatát is. Folytatni kell a székely–szórvány partnerség révén megalapozott közösségi kapcsolatépítés kiterjesztését a magyarországi testvértelepülésekre és testvérmegyékre is.

Teendők:

- javasoljuk a program kiterjesztését a Székelyföldön kívüli magyar vezetésű önkormányzatok, a magyarországi megyék és települések irányába, hiszen Székelyföld egymagában nem tudja biztosítani az erdélyi szórványközösségek támogatási igényeit, összefogásra van szükség;
- szorgalmazzuk a testvérvárosi, testvér- egyesületi, testvér-egyházközségi, illetve szakmai csoportok közötti stb. kapcsolatok létrehozását, a meglévők bővítését, tartalommal való megtöltését;
- népszerűsítjük a Hargita–Beszterce–Naszód, Temes, Aranyosszék, valamint Háromszék– Fehér, Szeben, Brassó és Hunyad megyékben és a leendő testvértelepüléseken szervezett programok jó tapasztalatait, támogatjuk ezek kibővítését, s ezek alapján programjavaslatokat fogalmazunk meg a magyar házak hálózata számára;
- szorgalmazzuk a kirándulásszervezést a székelyföldi és a szórványban élő diákok számára: az európai uniós Erasmus program mintájára az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége és a Communitas Alapítvány pályázati lehetőséget dolgoz ki a székely-szórvány együttműködésben részvevő közösségek számára. A kétirányú utazást feltételező program segítene abban, hogy a különböző környezetben élő diákok személyes kapcsolatokat

alakítsanak ki. A terv szerint egy év alatt valamennyi szórványban működő iskola egy-egy csoportja részt vesz egy látogatáson, illetve fogad egy látogatócsoportot.

8. NAGYVÁROSI SZÓRVÁNY

Az elmúlt években végzett felmérések azt mutatják, hogy az asszimiláció, a nyelv- és identitásvesztés a nagyvárosi szórványban a leghangsúlyosabb. Szakértők bevonásával megoldásokat, válaszokat keresünk a nagyvárosi szórvány kérdéseire, problémáira, pragmatikus cselekvési terv kidolgozása és életbe léptetése a célunk. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség számára kiemelten fontos az, hogy megakadályozza az identitásvesztést az erdélyi nagyvárosokban. El kell jutnunk a magyar emberekhez az oktatástól kezdve a közösségépítés különböző elemein keresztül úgy, hogy erre minden lehetséges eszközt felhasználunk.

Teendők:

- kiemelt figyelmet fordítunk a nagyvárosi szórványban élő magyar emberekre, ennek érdekében külön közösségépítő, identitásmegőrző programokat dolgozunk ki;
- nyitni kívánunk a magyar eredettudattal rendelkezők csoportja felé, valamint a vegyes házasságokban élők felé;
- egy koherens cselekvési terv kidolgozása érdekében rendszerezzük a nagyvárosi szórvánnyal kapcsolatos elméleti tudást, valamint azoknak a konkrét programoknak a tapasztalatait, amelyek eredményt értek el a nagyvárosi szórvány összetett kérdésének kezelésében;
- szorgalmazzuk a nagyvárosi szórvány-élethelyzetek kutatását a kolozsvári Kisebbségkutató Intézet partnerségével, ehhez a történelmi magyar egyházak segítségét is kérjük;
- rendszeresen fogunk olyan együtt gondolkodásra alkalmas egyeztetéseket szervezni, amelyeken a nagyvárosi szórvány gondjainak megoldására alternatívákat dolgozhatunk ki;
- a szórvány cselekvési terv eredményes programjait „át kell ültetnünk” a nagyvárosi lakótelepek környezetébe;
- a nagyvárosokban is be kell indítani a magyar házak rendszerét, hiszen ez által olyan infrastruktúra, olyan közösségi tér jöhet létre, amely alkalmas célzott programok indítására. Hosszú távú célként javasoljuk – megfelelő támogatás mellett – modern előadóteremként működő, multifunkcionális terek létrehozását a szórványközösségek számára, kisebb koncertek, színházi előadások rendezésére;
- javasoljuk közművelődési programok, kortárs kulturális rendezvények rendszeres szervezését;
- el kell készíteni a szórvány oktatási és kulturális programok befogadására alkalmas egyházi és civil szervezeti terek, ingatlanok leltárját, esetenként lakótelepi bontásban is;
- az „ANYÓ - A Nyári óvoda” és a délutáni oktatási programok jó gyakorlatának kiterjesztése és támogatása az erdélyi nagyvárosokban.

9. SZÓRVÁNYGONDNOKI HÁLÓZAT

Terveink szerint a szórványgondnoki feladatokat a Szövetség különböző megyei és területi

szervezeteiben dolgozó munkatársak látnák el, akik szükség szerint koordinálják és segítik a szórványtelepülések kulturális, oktatási, ifjúsági programjait. A területi, megyei szervezetek munkatársai mellett a szórványgondnoki hálózat kialakításának egyik lehetséges iránya a meglévő egyházi és civil szervezeti struktúrákkal való szoros együttműködés, hiszen ezek azok az entitások, amelyek helyben jelen vannak, jól ismerik a szórvány sajátos kihívásait és elhivatottan dolgoznak a megmaradásért.

Teendők:

- a szórványgondnokok képzése elsődleges feladatunk;
- a szórványban szolgáló lekipászorok, civil szervezetek vezetői és helyi közösség-szervezők munkája sok esetben nemcsak hivatásból, hanem szabadidejük feláldozásával, elkötelezettségből történik, ezért javasoljuk egy olyan rendszer kialakítását, amely megfelelő szakmai együttműködést és jelképes honoráriumot biztosít számukra, miközben erősíti elhivatottságukat.

10. SZÓRVÁNYMENEDZSER-SZOLGÁLAT

A szolgálat célja az, hogy rendszerbe foglalja és segítse a cselekvési tervben szereplő programok megvalósulását.

Teendők:

- szóránymenedzserek a megyei és helyi RMDSZ-szervezetekkel, helyi civilszervezetekkel szorosan együttműködnek, az Ügyvezető Elnökségen belül tevékenykednek;
- feladatuk, hogy a helyi programok tervezésében és kivitelezésében részt vegyenek, jó példákat közvetítsenek, megismertessék a hazai és európai gyakorlatokat a szóránymunkában részt vevő kollégákkal, figyeljék a pályázási lehetőségeket, határon belüli és határon átnyúló partneri kapcsolatokat alakítsanak ki.

11. A SZÓRVÁNY ÉRTÉKEINEK BEEMELÉSE AZ ERDÉLYI MAGYAR ÉRTÉKTÁRBA

A projekt célja az, hogy civilszervezetekkel együttműködve feltérképezze a szórvány értékeit, és ezeket megjelenítse az Erdélyi Magyar Értéktárban, illetve a települési és megyei szintű értéktárakban. Értékeink felismerése és megismertetése hozzájárul az erdélyi magyar közösség identitástudatának megerősítéséhez, illetve a kulturális turizmus fellendítéséhez.

Magyei vagy akár történelmi régió szinten szükség van olyan térségi társulások létrehozására, amelyben helytörténészek, illetve értékörzéssel-továbbadással foglalkozó civilszervezetek, önkormányzati képviselők és helyi vállalkozók tevékenykednének közösen. Ezekben a társulásokban találkozhatna a helyi értékekre kiterjedő tudás, információ és az anyagi források. A helyi önkormányzatoknak, civileknek és vállalkozóknak közvetlen érdeke a település értékeinek felmérése, hasznosítása, de mindez az Értéktár kidolgozása szempontjából is életképes megoldást jelentene. Lehetőség nyílna a helyi értékeket bemutató portálok, kiadványok szerkesztésére és ez serkentené az értéktárbizottságok munkáját. Ezen túl pedig számos további pozitív hozadéka lehet egy ilyen jellegű társulásnak, amelynek elsődleges célja az illető vidék gazdasági, kulturális fellendítése.

Teendők:

- az értékek beazonosítása;
- pályázatok összeállítása;
- az értékek tudatosítása;
- városi, kistérségi vagy megyei értéktárak létrehozása. Jó gyakorlatként említhető a Hunyad Megyei Magyar Értéktár, mely az első kötetében félszáz értéket mutat be;
- az Erdélyi Magyar Értéktár honlapjának létrehozása.

12. VIDÉKI VÁNDORELŐADÁSOK SZERVEZÉSE – TANYASZÍNHÁZ ÉS MÁS MŰVÉSZETI PRODUKCIÓK

Bővítenünk kell a magyar nyelvű kulturális kínálatot azokon a településeken, ahol nagyon ritkán van lehetőség arra, hogy anyanyelvükön jussanak hozzá az ott élők színházi előadásokhoz és egyéb művészeti programokhoz.

Biztosítani kell a szórványközösségek számára a minőségi kultúrát. Rendszeres támogatást kellene biztosítani az erdélyi hivatásos színtársulatoknak (Kolozsvár, Marosvásárhely, Temesvár, Nagyvárad, Sepsiszentgyörgy, stb.) hogy turnék keretében hozzák el a szórványba a repertoárjukban szereplő népszerűbb darabokat. Ha a szórványbeli nagyobb városokban havi rendszerességgel lenne előadás, vissza lehetne állítani a bérleti rendszert és megerősödne a színház iránt igény. Ez nagyban hozzájárulhat a szórvány magyarság önbecsülésének, nyelvi, irodalmi, történelmi kultúrájának gyarapodásához.

A szórványbeli amatőr társulatoknak lehetőséget kell biztosítani a nagyvárosi, illetve tömbvidéki fesztiválokra való fellépésre (nem feltétlenül nagyszínpadi előadások), ahol találkozási lehetőség adódik számukra hasonló érdeklődésű társulatokkal, szakmabeliekkel, ami folyamatos megújulást hozhat a szórvány kultúréletébe.

Teendők:

- az erdélyi kulturális intézményekkel partnerségben „könnyen szállítható” kulturális termékeket kell létrehozunk, amelyeket turnék során mutatnak be a szórványtelepüléseken;
- a turnén részt vevő produkciók kiválasztásában fontos szerepet kapnának a szórványban működő hivatásos és amatőr társulatok, együttesek előadásai;
- javasolunk egy olyan szórványkaraván-programot, amely kulturális programokat és színházi előadásokat visz el olyan szórványtelepülésekre, ahol a magyar közösségi élet erősítésére igény mutatkozik, de a szervezési lehetőségek korlátozottak.

13. DIGITÁLIS INFRASKTUKTÚRA

A digitális világ egyszerre jelent kihívást és teremt lehetőséget arra, hogy a virtuális térben is megszólítsuk a szórványközösségekben élő magyarokat, tájékoztassuk őket és vonjuk be a szórványkezdemenyvezésekbe, a kulturális, oktatási, egyházi vagy ifjúsági tevékenységekbe.

Teendők:

- javasoljuk egy online platform létrehozását az RMDSZ Ügyvezető Elnökség koordinálásában, amely rendezvényeket, adatbázisokat tömörítene. Például:
  - a. Kulturális programok
  - b. Gyerekprogramok
  - c. Színházi előadások
  - d. Táncház és népi kultúrához tartozó előadások
  - e. Tanárok, akiknek nincs munkahelye
  - f. Egyéb szakemberek adatbázisa
  - g. Végzős diákok számára továbbtanulási lehetőségek tára;
- virtuális közösségi tér létrehozása: egy olyan online platform, amely hírekkel, eseményekkel és helyi információkkal szolgálna a szórvány magyar közösségei számára.
- támogatjuk online „Szórvány Közösségi Tér” létrehozását, amely egy olyan közösségi média platform, amelyen belül a fiatalok kapcsolatot tarthatnak, programokat szervezhetnek.

14. SZÓRVÁNY-SZÓRVÁNY EGYÜTTMŰKÖDÉS PROGRAM

A székely-szórvány partnerséghez hasonlóan, javasoljuk egy szórvány-szórvány együttműködési program létrehozását, amely a különböző szórványmegyék közötti együttműködést és tapasztalatszerét célozná. Ez a program lehetőséget biztosít a szórvány közösségek számára, hogy egymást támogassák, közösen dolgozzanak, és hozzájáruljanak a más megyék programjainak színesítéséhez. A program célja a közösségek közötti kapcsolatépítés, kulturális és közösségi programok gazdagítása, valamint a szórvány közösségek közötti szolidaritás erősítése. A rendszeres találkozók és eszmecsere révén a szórványmegyék képviselői közelről is megismerhetik egymás igényeit, és lehetőségük lesz arra, hogy közösen, egyesítve erőforrásaikat, sikeres programokat valósítsanak meg.

Teendők:

- évente szervezzünk egy központi eszmecsere fórumot, ahol minden szórványmegye képviselője bemutathatja az adott évben megvalósítandó projektjeit, terveit és szükségleteit, valamint felajánlhatja, mivel tud hozzájárulni más megyék eseményeinek gazdagításához;
- alakítsunk ki egy központi adatbázist, amely tartalmazza a szórványmegyék által felajánlott lehetőségeket (pl. kulturális programok, színházi előadások, múzeumi látogatások, könyvajánlatok), hogy az érdeklődők könnyen hozzáférhessenek a felajánlásokhoz és a támogatási lehetőségekhez;
- támogatjuk a különböző szórványmegyék közötti együttműködést, és segítünk a tapasztalatszerés kialakításában, hogy a helyi közösségek még szorosabb kapcsolatokat építhessenek ki egymás között;
- támogatjuk a Magyar Könyvkaraván program kiterjesztését a Communitas Alapítvány bevonásával. Ennek célja, hogy magyar könyveket vigyen a szórványfalvakba, könyvadomány-programokat szervezzen és mobil könyvtárakat működtessen, amely keretében magyar nyelvű könyveket lehet kölcsönözni.

II. OKTATÁSPOLITIKA

Oktatáspolitikánk célja az, hogy minden magyar gyermek anyanyelvén tanuljon, hiszen így válhat teljes értékű tagjává a magyar közösségnek.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségével (RMPSZ) közösen meghatározott irányelvek szellemében kiemelten fontosnak tekintjük, hogy stabilizáljuk az erdélyi magyar oktatás intézményrendszerét a szórványban, megerősítsük a szórványkollégium-hálózatot, valamint olyan anyanyelvű bölcsőde- és óvodahálózatot biztosítsunk, amely a lakhelyükhöz minél közelebb kínál európai szintű ellátást és fejlesztő-foglalkozásokat a gyerekeknek, valamint olyan iskolarendszert, amely gyorsan és hatékonyan igazodik a munkaerőpiac igényeihez.

1. AZ ERDÉLYI MAGYAR OKTATÁSI TÉR TOVÁBBFEJLESZTÉSE, KITERJESZTÉSE A SZÓRVÁNYBAN

Teendők:

- további önálló magyar iskolák, iskolaközpontok alakítását kell kezdeményeznünk és segítenünk;
- a román iskolákba járó magyar tanulók számára magyar osztályok indításáért kell közbenjárnunk;
- a román osztályokban tanulókat be kell vonnunk a magyar nyelvű tehetségápolási programokba;
- szükség van a csángóföldi magyar nyelvű oktatás kereteinek további bővítésére;
- a szórványban működő elemi osztályok felkarolása kiemelt prioritás akkor is, ha ezek létszám alattiak, hiszen ha az elemi iskolák nem működnek jól, akkor ez a közép- és felsőfokú oktatás alapjait is megrendítheti;
- kiemelten fontosnak tartjuk a szórványmegyékben az Iskola Alapítvány által vagy más forrásokból támogatott délutáni oktatási program folyamatos működtetését és lehetőségek szerint további településekre való kiterjesztését, az anyanyelvű oktatás vonzereje növelésének céljából.

2. SZÓRVÁNYKOLLÉGIUM-HÁLÓZAT

Teendők:

- a szórványkollégiumok biztonságos működtetése érdekében ki kell alakítanunk egy normatív alapú, kiszámítható támogatási rendszert;
- fel kell mérnünk a szórványkollégiumok kapacitását és vonzáskörét;
- a magyar nyelvű oktatásban való részvétel fontosságát továbbra is tudatosítanunk kell a szülők, valamint a középiskolát választó tizenéves tanulók körében;
- össze kell kapcsolnunk a tehetséggondozási programokat és az iskolán kívüli tanulást;
- a szórványkollégiumok működtetői számára meg kell teremtenünk az állandó kapcsolattartás és tapasztalatcsere feltételeit;
- törekednünk kell arra, hogy a szórványkollégiumok elemi osztályosai biztonságos

körülmények között ingázzanak, erre a célra megfelelő iskolabuszokra és ezek fenntartásához szükséges anyagi keretre van szükség;

- helyi és országos érdekképviselőnk kiemelt feladatának tekintjük a Magyarország Kormánya által támogatott bölcsődék és óvodák építkezési engedélyeztetésének, valamint működésük költségvetési támogatásának biztosítását;
- a kisgyereket nevelő családok támogatásának céljából, önkormányzati képviselőink szorgalmazzák az igényeknek megfelelő magyar nyelvű állami bölcsődei helyek biztosítását.

3. A HATÉKONY ANYANYELVŰ ISKOLAHÁLÓZAT

Ahhoz, hogy gyermekeink megállják a helyüket, versenyképes, minőségi magyar oktatási iskolahálózatot kell létrehozunk, ezért több felmérést, kutatást kell elvégeznünk, hogy oktatáspolitikánk válaszolni tudjon a megváltozott kihívásokra.

Teendők:

- nyomon kell követnünk az RMDSZ átfogó helyi és megyei, középtávú és hosszú távú oktatási terveinek megvalósulását;
- felmérést kell készítenünk a középiskolások, illetve a nyolcadik osztályosok iskolához való viszonyulásáról, jövőképéről és jövőtervéről;
- fel kell dolgoznunk az érettségi eredményeket;
- átfogó jelentést kell készítenünk a magyar nyelvű szakoktatás problémáiról, különös tekintettel a szórványra;
- a középfokú/líceumi oktatásban össze kell hangolnunk az intézményeink évi beiskolázási számait szakágazatok/szakirányok és szakosztályok/szakok szerint, megyék közti, megyei és esetenként kistérségi lebontásban;
- az anyanyelvű oktatás lehetőségét meg kell teremtenünk a speciális oktatási intézményekben beiskolázott fogyatékkal élő gyermekek, valamint az állami gondozásban részesülő magyar gyerekek számára is;
- támogatnunk kell azokat a diákokat és családjaikat, akik nem ingáznak és nem is bentlakók, de szociális gondokkal küzdenek, emiatt korán elhagyják az iskolát, nem tudnak megfelelő körülmények között tanulni és nincs lehetőségük a tovább tanulásra;
- normatív támogatási keretet kell létrehozunk a délutáni oktatási programnak, ezáltal számos vegyes házasságból származó gyerek magyar tanintézményben töltheti a tanórák utáni idejét;
- a pedagógusok szakmai, képzettségi, társadalmi, földrajzi kritériumok szerinti kataszterszerű összeírását és statisztikai osztályozását kell elvégeznünk;
- az RMDSZ Oktatási főosztálya és a Communitas Alapítvány olyan felkészítő programok indítását koordinálja, amely a szórványban tanító pedagógusok szakmai fejlődését és a minőségi oktatás biztosítását célozza a versenyvizsgára való felkészítés által;
- ki kell dolgoznunk egy lehetséges stratégiát arra vonatkozóan, hogy vendégtanárok taníthassanak a szórványiskolákban;
- fel kell mérni a különböző ösztönző intézkedéseket, amelyek a szórványt vonzóvá teszik a pedagógusok számára, például a lakhatás megoldásával, hiszen számos szórvány iskolában krónikussá vált a tanerőhiány;
- bátorítunk minden olyan kezdeményezést, amely testvériskolai kapcsolatok

kialakítására törekszik (a szórványközösségek, illetve a tömbmagyar települések iskolái között);

- oktatói kommunikációs informatikai hálózat kiépítését kell megterveznünk;
- az előző évek mintájára továbbra is évente meg kell szerveznünk a beiskolázási, tudatosító kampányt;
- szükségszerűnek tartjuk egy olyan oktatási „térkép” elkészítését, kidolgozását, amelyben Erdély összes magyar iskolája szerepel és minden olyan szak, amely ezekben az iskolákban tanulható;
- a már működő példák mintájára ki kell terjesztenünk a keresztszülő programot, amely lehetőséget ad arra, hogy minden magyar és magyarul tanulni vágyó gyermek olyan szakot válasszon, amilyent szeretne, és ez ne legyen anyagi korlátok függvénye;
- javasoljuk az otthontanulói, magántanulói státusz törvényes lehetőségének megteremtését, hogy azok a gyermekek is részesülhessenek magyar nyelvű oktatásban, akiknek településükön vagy lakóhelyükhöz közel erre nincs lehetőségük.

4. MAGYAR NYELVOKTATÁS AZ ANYANYELVŰ OKTATÁSSAL NEM RENDELKEZŐKNEK

A magyar nyelv oktatását alternatív megoldásokkal kell biztosítani olyan településeken, ahol az anyanyelvű oktatást nem lehetséges más módon megszervezni a kisszámú igénylő miatt.

Teendők:

- magyar nyelvű elemi után a gimnáziumot már románul végző diákok fakultatív anyanyelv oktatásának és a kisebbség történelem oktatásának biztosítása;
- magyar nyelvű elemi után a gimnáziumot már románul végző diákok írás és olvasás tanítása nyári táborokban;
- már az elemi is románul végző diákok magyar nyelvű oktatása, származásnyelvként a fakultatív rendszerben;
- a magyar nyelvet értő és beszélő, már az elemi is románul végző diákok, akik származásnyelvként tanulják a magyar nyelvet, művelődési tevékenységekbe: mesevilág, szavaló verseny, népdaléneklés, néptánc stb. kapcsolása;
- nem magyar ifjú barátok (udvarló, szomszéd, baráti társaság, stb.), de nyelvünk iránt érdeklődő/érdekelte fiataloknak magyar nyelvismertető tanfolyamok szervezése;
- nem magyar anyanyelvű szülő/családtag, aki magyar nyelvet használók környezetében él (pld. nyelvi vegyes házasság), a magyar nyelvismertető tanfolyamok szervezése.

III. IFJÚSÁG

Amikor a szórványrégiók tartalmas programokkal való feltöltését tervezzük, kiemelt figyelmet kell szentelnünk azoknak a projekteknek, amelyek hozzájárulnak a fiatalok szülőföldön való boldogulásához, érvényesüléséhez, emellett szabadidőjük hasznos és tartalmas eltöltéséhez.

Teendők:

- a Szórvány Egyeztető Fórum – amely teret biztosít a szórványmegyékben működő ifjúsági szervezetek képviselőinek arra, hogy az éves stratégiákat megvitathassák, elfogadják – továbbra is a rendszeres egyeztetések és egyeztető munka színtere kell, hogy legyen;
- a tömbben, interetnikus környezetben, illetve szórványban élő magyar fiatalok közötti együttműködést továbbra is támogatnunk kell, közös rendezvények megszervezését, csereprogramok kialakítását és vándorrendezvények létrehozását kell segítenünk;
- szakmai és anyagi szempontból is támogatnunk kell a szervezetek közösségépítő helyi rendezvényeit;
- a magyar házak hálózatában ifjúsági találkozóhelyeket, irodákat kell kialakítanunk, ezeket fel kell karolnunk helyi és országos szinten is, hiszen ezek infrastrukturális és humán erőforrás szempontjából stabil hátteret tudnak biztosítani a helyi magyar ifjúsági szervezeteknek;
- folytatjuk a szórvány ifjúsági szervezetek képviselői számára már beindított vezetőképzést, és igény szerint tematikus képzéseket is szervezünk;
- a történelmi egyházak mellett szerveződő ifjúsági csoportokat be kell vonnunk a közösségépítő programok lebonyolításába;
- országos figyelemfelkeltő akciókat tervezünk a sikeres szórványbeli fiatalok és ifjúsági szervezetek bemutatására;
- további testvérszervezeti kapcsolatok kialakítását szorgalmazzuk a székelyföldi és szórványmegyék ifjúsági alakulatai között;
- támogatjuk a cserkész mozgalmat, mely keretén belül olyan értékeket lehet átadni a fiataloknak, amely erősítik a nemzeti önazonosságot és a szülőföld iránti elkötelezettséget. A szórványban, a cserkészletbe szép számmal kapcsolódnak be a román iskolákban tanuló magyar gyermekek is. A Romániai Magyar Cserkészszövetséggel (RMCSSZ) egyeztetve támogatjuk a különböző rendezvényeket, új csapatok megalakulását, kiterjesztését;
- rendszerbe kell foglalni a parókiákon, plébániákon, civilszervezeteknél működő magyar oktatási kezdeményezéseket, tankönyvekkel, eszköztárral kell támogatni ezeket.

IV. EGYHÁZAK

Az egyházak közösségi szerepvállalása a szórványban évszázados múltra tekint vissza. Ez a szerepvállalás társadalomszervezési, szociális gondoskodási és oktatási funkciókat egyaránt magába foglal, de kiemelt szerepe van az anyanyelv ápolásában, a magyar identitás megőrzésében is. Az RMDSZ a nyitott és hatékony partnerség szellemében dolgozik együtt a szórványban a történelmi magyar egyházakkal és felekezetekkel. Kiemelt fontosságot tulajdonítunk az együttműködésnek a társadalomszervező programok, a szociális gondozás és az oktatás terén.

Teendők:

- szorgalmazzuk az egyházak által működtetett szociális és karitatív intézmények (gyerekotthonok, idős- és beteggondozás, öregotthonok, szórványkollégiumok) állami támogatását, központi és önkormányzati forrásokból;

- támogatjuk az egyházak oktatási intézményeinek akadálytalan fenntartását, működését, beleértve a Magyarország kormánya által finanszírozott bölcsőde- óvoda programot;
- szorgalmazzuk az egyházi visszaszolgáltatási folyamat újraindítását és az egyházak tulajdonában levő műemléképületek felújítását és közösségi célokra való hasznosítását;
- szorgalmazzuk az együttműködést olyan projekteken, amelyek az Európai Unió forrásfelhasználását célozzák meg.

V. SAJTÓ, MÉDIA

Az erdélyi magyar nyomtatott sajtó nehéz, a szórványban sok helyen kilátástalan helyzetbe került. Az alacsony példányszám, a terjesztés nehézségei és a reklámpiac beszűkülése miatt nincs meg a kellő anyagi keret a szerkesztőségek fenntartására. Ez azért jelent gondot, mert a nyomtatott magyar sajtó a szórványközösségek számára létfontosságú: nagyon sok ember számára lehetővé teszi, hogy anyanyelvén olvasson, tájékozódjon szűkebb és tágabb környezete történéseiről, eseményeiről. Javaslatunkat a Magyar Újságírók Romániai Egyesületével (MÚRE) együttműködésben dolgoztuk ki.

Teendők:

- fontos, hogy a szórványrégiókban, szórványtelepüléseken megjelenő közösségi sajtótermékeket feltérképezzük, hálózatba szervezzük;
- szakmai képzést és segítséget kell nyújtanunk a kiadványok szerkesztőinek;
- a továbbiakban is támogatjuk a kiadványok megjelentetését, terjesztését;
- kiemelt figyelmet fordítunk a diákújságokra, hiszen ott kezdenek el formálódni a jövő újságírói, riporterei;
- javasoljuk a szórványban valaha megjelent lapok digitalizálását, esetleg a Digitéka felületén.

1. PÁLYÁZATI KIÍRÁS TEREP- ÉS SZÓRVÁNYRIPORTOK ELKÉSZÍTÉSÉRE

Az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége pályázatot hirdet a romániai magyar média számára szórványriportok készítésére, publikálására. Olyan anyagok létrehozását támogatjuk, amelyek a szórványtelepülések gondjainak bemutatása mellett a több szemszögből megfogalmazott megoldásjavaslatokat is felsorakoztatják egy- egy konkrét probléma kapcsán.

2. MÉDIATÁMOGATÁS A SZÓRVÁNYBAN

Feladatunknak tekintjük a magyar nyelvű írott sajtó terjesztését a szórványban, fel kell karolnunk a kisközösségeket szolgáló regionális lap- kiadási, szerkesztési és működési tevékenységeket. A szórványvidékeken, három síkon kell támogatni a magyar nyelvű médiát:

- a létező (többé-kevésbé gazdasági alapokon nyugvó) sajtótermékeket, a vállalkozásként működő megyei, regionális újságokat, kell támogatni, amelyekre bizonyított igény van (az olvasók megvásárolják a lapot), de a magyar közösségek számbeli csökkenése mellett már nem tudnak gazdaságosan működni. Ezek támogatását pályázati rendszerben kell folytatni;
- fel kell mérni egy központilag támogatott, a szórványt kiszolgáló heti- vagy havilap létrehozásának a lehetőségét, amely a régiókon átívelve, egymásnak is bemutatná a közösségeket, megosztva általános és sajátos gondjaikat és ugyanakkor sikereiket is;
- szükség van a világhálós médiaszolgáltatásra. Olyan kistérségi portálok, illetve egy-egy falu vagy város életét érintő magyar nyelvű közösségi oldalak létrehozására, támogatására, ahol napi rendszerességgel frissülnek a hírek. Támogatni kell e közösségi oldalak adminisztrátorait, információval és képzésekkel. Hálózatba kell kötni a szórvány közösségi oldalakat. Fel kell mérni egy gyűjtőhonlap létrehozásának lehetőségét azon kiadványok számára, amelyek saját erőjükből nem tudják biztosítani az interneten való megjelenést;
- ez a három pilléren nyugvó médiaszolgáltatás több vidéken, megyében lelhető fel valamilyen helyi, jellegzetes változatban, a jó példák, jó gyakorlatok átadását találkozó, konferenciák támogatása által kell serkenteni;
- szükségesnek tartjuk a közszolgálati rádióstúdiók vételi lehetőségeinek erősítését, akár új frekvenciák megszerzésével, a jelenlegiek erősítésével, a vételi lehetőségek kiterjesztésével. A közszolgálati televízió központi és területi stúdiói magyar műsorainak vételi lehetőségén is lehet javítani;
- fontosnak tartjuk a közszolgálati magyar szerkesztőségek megerősítését, beleértve az új munkatársak alkalmazását, illetve a már ott dolgozók folyamatos képzését;
- az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége számos szórvány médiatámogatási programot működtet, ezek rendszerezése és megerősítése kiemelt célkitűzés.

VI. GAZDASÁG ÉS MUNKAERŐPIAC

A szórványban élő magyar közösségek meg kell erősödjenek gazdaságilag, a szülőföldön való gyarapodás érdekében. A nehéz gazdasági helyzet hatványozottan hátrányt jelent a szórványban, ösztönzi a fiatalok elvándorlását, akár az erdélyi magyar tömbök irányába, akár külföldre.

Teendők:

- javasoljuk magyar szakmai kataszter létrehozását online felületen, amelynek célja, hogy ha valaki magyar emberrel szeretne elvégeztetni egy szolgáltatást, akkor legyen egy olyan felület, amelyen az információt megtalálja;
- javasoljuk a szaktudást igénylő, betöltetlen munkahelyek mediatizálását, különös tekintettel a tanári és orvosi állásokra;
- vállalkozásösztönzés: támogatjuk képzések, mentorprogramok indítását szórványvidéki magyar vállalkozók számára, különös tekintettel a fiatal vállalkozókra, akik számára javasoljuk egy támogatási rendszer kidolgozását;
- távmunka lehetőségek népszerűsítése: támogatjuk a digitális képzéseket és

munkahelyek létrehozását, hogy a fiatalok otthon maradhassanak és online dolgozhassanak;

- helyi termékek piacra segítése: támogatjuk a helyi magyar vállalkozásokat és termelőket, a helyi termékek vásárainak szervezését, a termékek online platformokon történő népszerűsítését. A helyi termékek népszerűsítése és piacra jutásának támogatása nem csupán gazdasági lehetőséget teremt, hanem megerősíti a közösségi összetartozás érzését is;
- szorgalmazzuk a falugazdász program megerősítését a szórványban a Pro Agricultura Alapítvány tevékenységének megerősítése, illetve az Alapítvány falugazdász hálózatának kiterjesztése által;
- hagyományőrző mesterségek oktatása – támogatjuk kézműves foglalkozások, tradicionális magyar mesterségek bemutatását;
- szorgalmazzuk a szórványturizmus fejlesztését, amely bemutatja a szórványtelepülések történelmét és kulturális értékeit, támogatjuk a magyar falusi turizmust, vendégházakat;
- támogatjuk a magyar nyelvű mezőgazdasági, kisipari és turisztikai képzéseket helyi gazdálkodók és vállalkozók számára;
- évente tájékoztató kampányt szervezünk és gyakorlati segítséget nyújtunk a személyi jövedelemadó 3.5%-os felajánlására vonatkozóan a sajtóorgánumok, civil szervezetek, alapítványok, szociális intézmények részére.

Kolozsvár, 2025. március 29.

Elfogadta a Szövetségi Képviselők Tanácsa, Kolozsvár, 2026. május 15.